

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов

2017 року

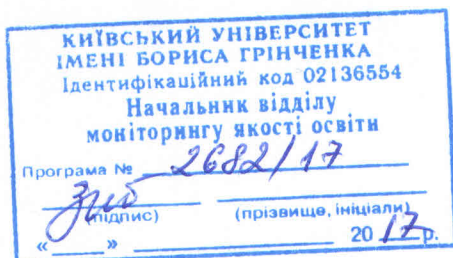
РОБОЧА ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧА (методична) ПРАКТИКА

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітня програма Педагогіка вищої школи

Педагогічний інститут

Київ-2017

Робоча програма «Виробнича (методична) практика» для студентів галузі знань 01 – Освіта, спеціальності 011 – Науки про освіту, освітньої програми – Педагогіка вищої школи, 2017 рік – 20 с.

Заступник директора Педагогічного інституту
з науково-методичної та навчальної роботи
_____ Машовець М. А.

Розробники:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Желанова Вікторія В'ячеславівна**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Козак Людмила Василівна** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Паламарчук Лариса Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Укладачі:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Желанова Вікторія В'ячеславівна**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Мельниченко Ольга Володимирівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Леонтєва Інна Василівна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Петрухан-Щербакова Людмила Юріївна**, викладач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Дячок Надія Валентинівна**, викладач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Протокол № 1а від “20” вересня 2017 року.

Завідувач кафедри Хоружа Л.Л.

_____ (Хоружа Л.Л.)
“ _____ ” _____ 2017 року

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Опис предмету	5
Організація проведення практики.....	6
Зміст практики.....	7
<i>Блок-модуль 1.Гностичний</i>	7
<i>Блок-модуль 2. Дидактико-методичний</i>	7
<i>Блок-модуль 3. Аналітико-компаративний</i>	7
<i>Блок-модуль 4. Комунікативно-перцептивний</i>	8
Вимоги до звіту про практику. Підбиття підсумків практики	8
Оцінювання навчальної педагогічної практики	9
Додатки	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методична практика студентів є обов'язковою складовою підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності «Педагогіка вищої школи» та відіграє вагомий роль у формуванні професійної компетентності майбутніх викладачів ВНЗ.

Програма методичної практики (далі – Програма) є нормативним документом Київського Університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту на основі освітньої програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Тимчасового положення про організацію освітнього процесу у Київському університеті імені Бориса Грінченка (Наказ № 60 від 27.02.2015)

Структура програми побудована відповідно до провідних функцій професійної діяльності викладача вищого навчального закладу, а саме: гностичної, дидактико-методичної, аналітико-компаративістської, комунікативно-перцептивної.

Мета проведення методичної практики: формування загальних та фахових компетентностей, що відповідають професійним функціям викладача ВНЗ.

Завдання:

1) **гностичний модуль** – формувати рефлексивно-аналітичні вміння, навички аналізу за схемами;

2) **дидактико-методичний модуль** – формувати дидактичні вміння щодо підготовки методичного супроводу лекційних та семінарських занять, добору певних методів та технологій навчання відповідно до мети заняття;

3) **аналітико-компаративістський модуль** – формувати знання про систему вищої освіти у країнах Європейського Союзу; формувати навички компаративного аналізу;

4) **комунікативно-перцептивний модуль** – формування знань про механізми перцепції та спілкування, про форми взаємодії викладача та студентів.

*Види, обсяг і порядок проходження методичної практики визначається розділом «Практика» навчального плану спеціальності.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА ПРАКТИКИ

Предмет: формування загальних та фахових компетентностей, що відповідають професійним функціям викладача ВНЗ.

Курс:	Напря́м, спеціальність, освітній рівень	Характеристика практики
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>6 кредитів</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>180 годин</i></p> <p>Розрахунок: <i>2 години</i> на 1 студента</p> <p>Термін практики: <i>4 тижні</i></p>	<p>Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)</p> <p>Другий (магістерський) рівень вищої освіти</p>	<p>Методична практика</p> <p>Рік підготовки: 5.</p> <p>Семестр: 10.</p> <p>Установча конференція: <i>2 години</i></p> <p>Самостійна робота: <i>180 годин</i></p> <p>Звітна конференція: <i>2 години</i></p> <p>Вид контролю: Звітна конференція (диференційований залік).</p>

Організація проведення практики

1. Керівництво практикою, яка відбувається на базі навчально-наукових структур Київського Університету імені Бориса Грінченка здійснюється викладачами кафедри теорії та історії педагогіки.
2. Перед проведенням практики проводиться ***установча конференція***, під час якої відповідальні за практику викладачі кафедри роз'яснюють студентам завдання практики, вимоги до оформлення звітної документації.
3. Через тиждень після закінчення практики проводиться ***звітна конференція***, на якій студенти звітують про виконання програми практики.
4. Студенту, який не проходив практику з поважної причини, за рішенням дирекції Інституту може бути надана можливість повторного проходження практики.

Студент-практикант зобов'язаний:

1. Взяти участь в установчій та звітній конференціях з методичної практики.
2. Своєчасно та якісно виконувати всі види завдань, передбачених програмою практики і відповідними інструкціями.
3. Організовувати власну діяльність згідно нормативно-правових вимог, що регламентують освітній процес ВНЗ.
4. Своєчасно здати звітну документацію керівникові практики.

Студент-практикант має право:

1. Отримувати консультації керівників практики від університету та бази практики.
2. Вносити пропозиції щодо вдосконалення напрямів підготовки студентів до практики, її організації та проведення.
3. Брати участь у зборах, нарадах, конференціях, засіданнях кафедри, методичних семінарах, відвідувати лекційні та семінарські заняття викладачів.
4. Користуватись бібліотекою навчального закладу, в якому студент проходить асистентську практику.

Керівники методичної практики:

Координують діяльність студентів, беруть участь в установчій та звітній конференціях, здійснюють консультативну роботу, перевіряють документацію, оцінюють результати практики.

Зміст практики

Блок-модуль 1. «Гностичний»

Завдання:

1. Проаналізувати робочі програми дисциплін (відповідно до навантаження викладача, до якого прикріплений студент для проходження практики) з метою з'ясування загальної логіки викладу матеріалу (послідовність модулів та тем) (додаток 2).
2. Проаналізувати текст лекції викладача, обрати її фрагмент й запропонувати свій варіант його подання.
3. Проаналізувати текст лекції з метою з'ясування його відповідності до мети й завдань освітньої програми магістрантів ПВШ.
4. Відвідати лекційне заняття й проаналізувати його за схемою (додаток 3, 4).
5. Відвідати семінарське заняття й проаналізувати його за схемою (додаток 6, 7).

Блок-модуль 2. Дидактико-методичний

Завдання:

1. Ознайомитись із особливостями навчально-педагогічного навантаження керівника практики, досвідом його роботи та змістом методичних напрацювань.
2. Доповнити дидактичний матеріал, який можна використати під час читання лекції, проведення семінарських занять, організації самостійної роботи магістрів, розробці ЕНК
3. Добрати комплекс методів, адекватних меті та завданням теми, яка вивчається.
4. Підготувати зразок використання однієї із начальних технологій, яку можна застосувати під час читання лекції чи проведення семінарських занять.
5. Підготувати варіант модульного контролю однієї з педагогічних дисциплін, яка викладається під час практики.

Блок-модуль 3. Аналітико-компаративіський

Завдання:

1. Визначити сутнісні ідеї та їх трансформацію у міжнародних нормативно-правових документах, що відбивають цілі та завдання вищої освіти у європейському просторі (за таблицею у додатку 9).
2. Проаналізувати зарубіжний досвід розвитку освіти, який за своїм змістом суголосний з проблемою магістерської роботи.
3. Скласти перелік вітчизняних та зарубіжних інтерактивних електронних навчальних курсів на базі платформ дистанційного навчання (MOOS, Прометеус, Moodle, Інтуїт. ру) (за таблицею у додатку 10)

Блок-модуль 4. Комунікативно-перцептивний

Завдання:

1. Відповідно до таблиці (додаток 11) з'ясуйте форми соціогуманітарної та наукової роботи студентів.
2. Запропонуйте власні ідеї щодо нових форм соціогуманітарної та наукової роботи студентів (за таблицею у додатку 11).
3. Під час відвідування лекцій та семінарських занять (не менше 2-х) проаналізуйте систему спілкування викладача та студентів, визначте методи їх педагогічної взаємодії та обґрунтуйте їх доцільність (дивись схему аналізу лекції у додатку 3, 4).
4. Підготувати та провести виховний захід профорієнтаційної спрямованості.
5. Здійснити самоаналіз проведеного під час практики виховного заходу (аспекти аналізу подано у додатку 8).

Вимоги до звіту про практику. Підбиття підсумків практики

Підсумковий етап методичної практики включає оформлення студентом звітної документації. Усі звітні матеріали подаються на перевірку в теці, що має назву «*Документація методичної практики*».

Форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений керівником від бази практики.

Звіт має містити:

1. ***Індивідуальний план роботи студента-практиканта*** з відмітками про виконання кожного виду роботи.
2. ***Щоденник методичної практики***, який містить наступні розділи: гностичний, дидактико-методичний, аналітико-компаративістський, комунікативно-перцептивний
3. ***Аналіз робочої програми*** з розкриттям логіки викладання певного курсу.
4. ***Аналіз лекційного заняття за схемою.***
5. ***Аналіз семінарського заняття за схемою.***
6. ***Добірка дидактичних матеріалів.***
7. ***Варіант модульного контролю однієї з педагогічних дисциплін***
8. ***Дві таблиці (по завданням аналітико-компаративістського блоку).***
9. ***Таблиця (по завданням комунікативно-перцептивного блоку).***
10. ***План-проспект*** проведеного під час практики виховного заходу із його самоаналізом.

Завершує практику *звітна (підсумкова) конференція*, під час якої студенти звітуються про виконання програми практики. Студенти готують виступи, презентації, де відображено хід та результати методичної практики. Керівник практики підбиває підсумки роботи студентів, оголошує оцінки, зауваження та пропозиції.

Оцінювання практики

Результати практики оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип розширення кількості підсумкових балів до 100. Порядок переведення рейтингових показників успішності подано у табл. 1.

Як видно з таблиці 1, оцінку *«відмінно»* отримує студент, сума балів якого *становить 100 – 90; «добре» – 89 – 75 балів; «задовільно» – 74 – 60 балів.* Студенту, який набрав *менш ніж 59 балів*, методична практика *не зараховується.*

Таблиця 1

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

*Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з навчального закладу.

Якщо програма практики не виконана студентом із поважної причини, навчальний заклад надає йому можливість повторної практики через рік. Можливість повторної практики через рік, але власним коштом, надається і студенту, який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку.

У табл. 2 представлено підхід до оцінювання навчальної педагогічної практики.

Таблиця 2

Критерії оцінювання методичної практики

Види робіт	Кількість балів
1 Складання індивідуального плану роботи студента-практиканта	0-5

2. Систематичне ведення щоденника методичної практики	0-5
3. Аналіз робочої програми	0-5
4. Аналіз лекційного заняття за схемою	0-10
5. Аналіз семінарського заняття за схемою	0-10
6. Добірка дидактичних матеріалів	0-10
7. Варіант модульного контролю однієї з педагогічних дисциплін	0-10
8. Дві таблиці (по завданням аналітико-компаративістського блоку)	0-20
9. Таблиця (по завданням комунікативно-перцептивного блоку)	0-10
10. Виховний захід із самоаналізом його проведення	0-15
<i>Усього (максимальна кількість балів)</i>	<i>100</i>

ДОДАТОК**Додаток 1**

«Затверджено»

(підпис)

Керівник практики

(ПІБ)

Індивідуальний план виконання завдань практики (методичної)

Студента групи _____ інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

(ПІБ)

Дата	Зміст завдання	Примітка про виконання
	Участь у настановній конференції з практики.	
	Відвідування бази практики	
	Складання індивідуального плану виконання завдань практики, його погодження керівником практики від ВНЗ.	

Додаток 2**Таблиця****Аналіз робочих навчальних програм**

№	Навчальна дисципліна	ОКР	Напрямок підготовки/спеціальність	Кількість кредитів, загальна кількість годин	Теми модулів	Теми лекцій	Теми семінарів

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ЛЕКЦІЇ

У відповідності з розкладом " " _____ 201__ року
проведено лекцію з навчальної дисципліни _____

Тема: _____

П.І.Б.викладача (магістранта) _____

Спеціальність _____ Курс _____ Дата _____ Час _____

Група _____ Кількість осіб у групі _____ Присутні _____

1. **Підготовка викладача до організації навчального заняття:** наявність плану лекції, структурно-логічних схем, визначення структури, відповідність темі та поставленій меті, використання фахової та методичної літератури, підготовка дидактичного матеріалу.
2. **Зміст лекції:** науковий характер лекції; влучність розкриття теоретичних положень, категорій, визначень; зв'язок теоретичного матеріалу з досягненнями педагогічної науки і практики; спрямованість змісту навчального матеріалу на розгляд проблем, соціально значущих та актуальних для життя студентів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів; відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям; інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами, навчальними курсами і спецкурсами.
3. **Методичний рівень викладання:** дотримання основних дидактичних принципів; вдале застосування методів, прийомів, засобів організації навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх творче, цілеспрямоване поєднання, активізація думки студентів, стимулювання їх до критичного та творчого мислення, вияву власної позиції; логічність і послідовність викладення матеріалу, аргументованість висновків, вміння підтримувати інтерес і увагу аудиторії упродовж всієї лекції (новизна знань, їхня різностороння значущість, парадоксальність понять, фактів, популярність інформації, емоційність викладу, подання інформації через призму бачення викладача, науковця).
4. **Практична спрямованість:** орієнтація на зміст та завдання практичних (семінарських) занять з даної теми. Точність, визначення завдань і термінів їх виконання. Зв'язок лекційного матеріалу з професійними інтересами підготовки фахівців.
5. **Завдання для самостійної роботи студентів:** їх наявність, влучність, доцільність, творчий характер повідомлення термінів та форми перевірки знань.
6. **Стиль викладання:** точність визначень, формулювань, емоційність, демократичність, комунікативні вміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами.
7. **Мовленнєві характеристики:** чіткість, легкість голосу, вдале інтонування, голосність, тональність.
8. **Рівень технічного забезпечення** (використання комп'ютера, відео, проекційної апаратури, фонозаписів тощо).
9. **Оцінка ефективності проведеної лекції.** Побажання та зауваження.

ДІАГНОСТИЧНА КАРТА ОЦІНЮВАННЯ ЛЕКЦІЇ

Параметри оцінювання: 0 – показник не виявлявся, 1 – показник виявлявся епізодично та непослідовно, 2 – показник виявлявся часто, 3 – показник виявлявся систематично та повною мірою.

Критерії оцінювання	Зміст критерію (показники оцінки)	Оцінка	
		Параметри 0, 1, 2, 3	Загальна
<i>Зміст лекції</i>	1. Науковий рівень, відповідність новітнім досягненням науки і практики.		
	2. Повнота і точність визначень, що формулюються.		
	3. Наявність узагальнень, переконливість.		
	4. Відображення дискусійних питань, постановка наукових проблем.		
	6. Відповідність лекції змісту програми і тематичному плану.		
	6. Наявність міжпредметних і міжтематичних зв'язків при викладанні лекційного матеріалу.		
	7. Відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям. Виховна роль.		
<i>Професійна спрямованість</i>	1. Спрямованість лекції на формування професійного світогляду		
	2. Спрямованість лекції на розв'язання сучасних соціальних проблем в освіті		
	3. Зв'язок лекційного матеріалу з професійними інтересами майбутніх фахівців		
<i>Методичний рівень</i>	1. Дотримання основних дидактичних принципів		
	2. Застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності студентів		
	3. Використання елементів зворотного зв'язку.		
<i>Структура лекції</i>	1. Формулювання мети.		
	2. Наявність плану.		
	3. Наявність літературних джерел.		
	4. Чітка композиційна побудова (вступ, основна частина, висновок)		
	5. Логічна послідовність і взаємозв'язок окремих частин лекції.		

<i>Стиль лекції</i>	1. Ясність, чіткість і доступність викладання.		
	2. Доцільний темп викладання матеріалу.		
	3.Наявність мовного контакту з аудиторією		
	4.Використання прийомів підтримки уваги – цікаві приклади, риторичні запитання, жарти.		
<i>Майстерність лектора</i>	1. Рівень вільного володіння лекційним матеріалом		
	2. Емоційність, культура мовлення		
	3. Зовнішній вигляд		
	4. Поважне і тактовне ставлення до студентів		
	5. Уміння зняти напруження і втому аудиторії		
<i>Технічне забезпечення лекції</i>	1.Наочність інформації		
	2. Застосування технічних засобів навчання		
	.Середньозважена оцінка		
	Якісна оцінка за проведений виховний захід (відмінно, добре, задовільно, незадовільно)		

Додаток 5

**ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ
ПРОВЕДЕНОГО МАГІСТРАНТОМ ПРАКТИЧНОГО (СЕМІНАРСЬКОГО)
ЗАНЯТТЯ**

У відповідності з розкладом " " _____ 20__ року
проведено лекцію з навчальної дисципліни _____

Тема: _____

П.І.Б. _____
магістранта _____

Спеціальність _____ Курс _____ Дата _____ Час _____

Група _____ Кількість осіб у групі _____ Присутні _____

- 1. Підготовка викладача до організації семінарського (практичного) заняття:** наявність плану семінарського (практичного) заняття; визначеність мети, завдань заняття, достатня вмотивованість діяльності студентів.
- 2. Зміст семінарського (практичного) заняття:** відповідність змісту семінарського (практичного) заняття програмі навчального курсу; рівень досягнення мети заняття.
- 3. Форма проведення семінарського (практичного) заняття:** колективна, групова, індивідуальна, традиційна, нетрадиційна.

4. **Методичний рівень проведення заняття:** використання методів та прийомів активізації пізнавально-пошукової діяльності студентів. Спрямованість семінарського (практичного) заняття на самостійну роботу студентів.
5. **Форми оцінки знань, умінь та навичок** студентів під час проведення семінарського (практичного) заняття. Доцільність їх застосування.
6. **Стиль діяльності та поведінки викладача:** комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту в організації взаємодії зі студентами; застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).
7. **Діяльність студентів:** ставлення студентів до процесу навчання, застосованих форм, методів організації навчально-пізнавальної діяльності, їхня мотивація; ставлення до особистості викладача.
8. **Отримання зворотнього зв'язку:** методи, прийоми організації зворотнього зв'язку на кожному етапі навчального заняття; застосування зворотнього зв'язку для усвідомлення особливостей діяльності, мислення студентів, мотивації їхнього навчання з метою удосконалення організації навчальних занять; об'єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів; мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.
9. **Оцінка ефективності проведеного семінарського (практичного) заняття:** ступінь досягнення цілей заняття, виконання плану, ступінь підготовки студентів та засвоєння ними виучуваного матеріалу. Побаження та зауваження.

Додаток 6

ДІАГНОСТИЧНА КАРТА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОГО (СЕМІНАРСЬКОГО) ЗАНЯТТЯ

Параметри оцінювання: 0 – показник не виявлявся, 1 – показник виявлявся епізодично та непослідовно, 2 – показник виявлявся часто, 3 – показник виявлявся систематично та повною мірою.

Критерії оцінювання	Зміст критерію (показники оцінки)	Оцінка	
		Параметри 0, 1, 2, 3	Загальна
<i>Зміст семінарського (практичного) заняття</i>	1. Відповідність теми семінарського (практичного) заняття програмі навчального курсу.		
	2. Рівень досягнення мети семінарського (практичного) заняття.		
	3. Рівень повноти розкриття тематичних питань.		
<i>Професійна спрямованість</i>	1. Формування професійного світогляду.		
	2. Зв'язок практичного матеріалу з професійними інтересами підготовки фахівців.		
<i>Методичний рівень</i>	1. Роз'яснення складних аспектів навчального матеріалу.		
	2. Застосування нетрадиційних форм проведення заняття.		

	3. Застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності студентів.		
	2. Використання зворотного зв'язку.		
	3. Спрямованість заняття на самостійну роботу студентів.		
	4. Наявність завдань (тестів) для самоконтролю знань.		
<i>Майстерність викладача</i>	1. Рівень вільного володіння практичним матеріалом		
	1. Уміння заохотити студентів до навчальної діяльності.		
	2. Уміння організувати дискусію та обговорення навчального матеріалу.		
	3. Емоційність, культура мовлення		
	4. Поважне і тактовне ставлення до студентів		
<i>Технічне забезпечення лекції</i>	1. Наочність інформації.		
	2. Застосування технічних засобів навчання		
	Середньозважена оцінка		
	Якісна оцінка за проведений виховний захід (відмінно, добре, задовільно, незадовільно)		

Додаток 7**СТРУКТУРА ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ**

Група _____

Дата проведення _____

Вид заняття _____

Тривалість заняття: __ хв.

Час проведення: (пара, час)

Мета заняття: _____

Головна проблема заняття: _____

Міжпредметні зв'язки: _____

Форма проведення: (семінар-бесіда, науковий семінар, ділова гра тощо).

Методи та прийоми:

Обладнання заняття: (перелік наочних посібників, ТЗН, роздаткових матеріалів).

Література: основна та додаткова (конкретно вказати: автор, назва, рік видання).

Структура заняття з приблизними витратами часу, що відводиться на кожний етап

I. Організаційний момент (2-3 хв.).

II. Етап мотивації та стимулювання навчальної діяльності студентів (5 хв.)

- Повідомлення теми, мети та завдань.

- Мотивація вивчення теми (бесіда, що передбачає з'ясування значущості теми і її професійну спрямованість).

- Повідомлення плану заняття.

III. Обговорення навчальних питань семінару згідно плану (50 хв.).

- Визначення методів, прийомів та засобів навчання, що використовуватимуться у процесі обговорення кожного основного питання семінару: бесіда;

повідомлення; виконання індивідуальних завдань; виконання практичних завдань та ін.

IV. Діагностика правильності засвоєння студентами знань (10 хв.)

Здійснюється за допомогою серії оперативних короткочасних контрольних робіт (письмових, графічних, практичних, усних опитувань, тренінгу тощо).

V. Підсумковий етап (до 5 хв.)

- Повідомлення про виконання запланованої мети, завдань заняття (аналіз того, що було розглянуто).
- Аналіз діяльності студентів на занятті та оцінювання їхньої роботи.

VI. Повідомлення домашнього завдання (2-3 хв.).

Додаток 8

**ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ
ВИХОВНОГО ЗАХОДУ**

У відповідності з розкладом " " _____ 20__ року
проведено виховний захід _____

Тема: _____

П.І.Б. куратора
(магістранта) _____

Спеціальність _____ Курс _____ Дата _____ Час _____

Група _____ Кількість осіб у групі _____ Присутні _____

1. **Підготовка до проведення виховного заходу:** наявність плану виховного заходу; визначеність мети, конкретних завдань, які повинні бути вирішені в результаті цього заходу; врахування інтересів студентів при виборі теми заходу, їх ставлення до виконання завдань, самостійність; ступінь участі студентів у підготовці заходу, їхня ініціатива, активність.
2. **Зміст виховного заходу:** відповідність змісту виховного заходу поставленій меті і завданням, його конкретність, переконливість, змістовність, зв'язок з професійними інтересами.
3. **Форма проведення семінарського (практичного) заняття:** доцільність вибору форми (бесіда, диспут, дискусія, КВК, вікторина, усний журнал).
4. **Організація виховного заходу:** міра організованості і дисциплінованості студентів під час проведення заходу; оснащеність обладнанням, ТЗН, наочністю.
5. **Методичний рівень проведення заходу:** чіткість, логічність, емоційність розкриття цілей та завдання заходу; ступінь використання прийомів активізації студентів.
6. **Стиль діяльності та поведінки куратора:** комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту в організації взаємодії зі студентами; застосування різноманітних форм співробітництва.
7. **Діяльність студентів:** ступінь захопленості студентів ходом заходу; колективні психолого-педагогічні прояви студентів під час заходу (сміх, гумор, дух змагання, суперництва, колективне співпереживання, наслідування, мікроклімат і т.д.).
8. **Оцінка ефективності проведеного виховного заходу:** ступінь досягнення цілей і завдань виховного заходу, які елементи знань, умінь, навичок, понять придбали студенти при підготовці та проведенні заходу, рівень їх розвитку; вихованню

яких якостей особистості, творчості сприяв даний захід; яке значення має даний захід для вдосконалення міжособистісних взаємин у групі; згуртування колективу; зміни морально-психологічного клімату; пробудження інтересу до тих питань, яким було присвячено захід;

9. **Педагогічна рефлексія:** аналіз педагогом причин успіху, невдач, помилок, прорахунків та недоліків, що знизили ефективність заходу, способу їх усунення.

Додаток 9
Таблиця

Сутнісні ідеї європейських нормативно-правових документів з питань вищої освіти

Назва документу	Рік виходу	Сутнісні ідеї
Джерело (переклад офіційних документів українською мовою): http://www.edupolicy.org.ua/dx/main_ua/high-edu_ua/bologna_ua.html		
1. <u>Велика хартія університетів</u> (Magna Charta Universitatum; Болонья, 18 вересня 1988 року) http://www.magna-charta.org/	1988	
2. <u>Лісабонська конвенція</u> (Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні; Лісабон, 11 квітня 1997 року)	1997	
3. <u>Сорбонська декларація</u> (Спільна Декларація “Про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти” чотирьох міністрів, що представляють Велику Британію, Німеччину, Францію і Італію; Париж, Сорбонна, 25 травня 1998 року)	1998	
4. <u>Болонська декларація</u> (Спільна декларація міністрів освіти Європи; Болонья, 19 червня 1999 року) http://www.magna-charta.org/resources/files/text-of-the-bologna-declaration	1999	
5. <u>Празьке комюніке</u> (“До зони європейської Вищої освіти”: Комюніке зустрічі європейських міністрів освіти; Прага, 19 травня 2001 року) http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/mdc/prague_communique.pdf	2001	
6. <u>Саламанкське звернення</u> (Послання Саламанкського з’їзду європейських закладів вищої освіти “Формування європейського простору вищої освіти”; 29–30 березня 2001 року)	2001	
7. <u>Берлінське комюніке</u>	2003	

<p>(“Створення зони вищої освіти Європи”: Комюніке конференції міністрів освіти; Берлін, 19 вересня 2003 року) http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/mdc/berlin_communique1.pdf</p>		
<p>8. <u>Бергенське комюніке</u> (“Загальноєвропейський простір освіти – досягнення мети”: Комюніке Конференції європейських міністрів освіти; Берген, 19–20 Травня 2005 року)</p>	2005	
<p>9. <u>Декларація Глазго, 2005</u> (“Сильні університети для сильної Європи”: Декларація Європейської асоціації університетів; Брюсель, 15 квітня 2005 року)</p>	2005	
<p>10. <u>Лондонське комюніке</u> (“На шляху до Європейського простору вищої освіти: відповіді на виклики глобалізації”: Комюніке Конференції Міністрів європейських країн, відповідальних за сферу вищої освіти; Лондон, 16–19 травня 2007 року) http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/MDC/London_Communique18May2007.pdf.</p>	2007	
<p>11. <u>Лісабонська декларація, 2007</u> (“Університети Європи після 2010 року: різноманіття за єдності мети.” Брюсель, 13 квітня 2007 року)</p>	2007	
<p>12. <u>Лювенське комюніке</u> (“Болонський процес у період до 2020 року – Європейський простір вищої освіти у новому десятилітті”: Комюніке конференції європейських міністрів вищої освіти, Лювен та Лювен-ля-Ньов, 28-29 квітня 2009 року)</p>	2009	
<p>13. <u>Болонська робоча програма 2007-2009</u> (“В напрямку до Європейського простору вищої освіти – інтегрована програма на 2007-2009 роки”)</p>	2010	
<p>14. <u>Будапештсько-Віденська Декларація</u> (“Про створення Європейського простору вищої освіти”, 12 березня 2010 року) http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/2010_conference/documents/Budapest-Vienna_Declaration.pdf.</p>	2010	
<p>15. <u>Бухарестське комюніке</u> (“Використання нашого потенціалу з найбільшою користю: консолідація Європейського простору вищої освіти”, 27 квітня 2012 року) http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=86</p>	2012	
<p>16. <u>Європейський Простір вищої освіти в 2012 році: Болонський процес звіт про реалізацію</u></p>	2012	

(The European Higher Education Area in 2012: Bologna Process Implementation Report). http://www.ehea.info/uploads/%281%29/bologna%20process%20implementation%20report.pdf		
---	--	--

Додаток 10*Таблиця*

**Перелік інтерактивних електронних навчальних курсів на базі платформ
дистанційного навчання
(MOOS, Прометеус, Moodle, Інтуїт. ру)**

Назва платформи та навчального екрану	Цільове спрямування	Зміст

Додаток 11*Таблиця*

**Форми та методи соціогуманітарної роботи
та наукової роботи студентів**

Форми та методи		Форми та методи	
соціогуманітарної роботи	наукової роботи студентів	соціогуманітарної роботи	наукової роботи студентів
<i>(у форматі університету імені Бориса Грінченка)</i>		<i>(у форматі студентської академічної групи)</i>	
Власні ідеї		Власні ідеї	

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора Педагогічного інституту
з науково-методичної та навчальної роботи
_____ Машовець М. А.

Робоча програма “Навчальна практика” для студентів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 017 Фізична культура і спорт (Фізичне виховання), 2017. – 23 с.

Розробники:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Желанова Вікторія В’ячеславівна**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Козак Людмила Василівна** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Паламарчук Лариса Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Укладачі:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Желанова Вікторія В’ячеславівна**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Мельниченко Ольга Володимирівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Леонтєва Інна Василівна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка; **Петрухан-Щербакова Людмила Юрївна**, викладач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, **Дячок Надія Валентинівна**, викладач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

Протокол № 1а від “20” вересня 2017 року.

Завідувач кафедри Хоружа Л.Л.

_____ (Хоружа Л.Л.)
“ _____ ” _____ 2017 року

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Опис предмета практики	5
Організація проведення практики	6
Зміст практики	7
<i>Блок-модуль 1. Навчальний</i>	7
<i>Блок-модуль 2. Виховний</i>	7
<i>Блок-модуль 3. Дослідницький</i>	8
Вимоги до звіту про практику. Підбиття підсумків практики	8
Оцінювання педагогічної практики	10
Методичні рекомендації щодо виконання завдань практики	11
Додатки	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна практика студентів є обов'язковою складовою підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності «Фізична культура і спорт» та відіграє вагомий роль у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів закладів загальної середньої освіти.

Програма навчальної практики (далі – Програма) є нормативним документом Київського Університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту на основі освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Тимчасового положення про організацію освітнього процесу у Київському університеті імені Бориса Грінченка (Наказ № 60 від 27.02.2015)

Структура програми побудована відповідно до провідних функцій професійної діяльності вчителя закладу загальної середньої освіти, а саме: гностичної, дидактико-методичної, аналітико-компаративістської, комунікативно-перцептивної.

Мета проведення практики: формування загальних та фахових компетентностей, що відповідають професійним функціям учителя закладу загальної середньої освіти.

Завдання:

1) **гностичний модуль** – формувати рефлексивно-аналітичні вміння, навички аналізу за схемами;

2) **дидактико-методичний модуль** – формувати дидактичні вміння щодо підготовки методичного супроводу уроків відповідно до мети заняття;

3) **соціально-виховний модуль** - формування здатності до індивідуальної підтримки учнів, залучення їх до колективних форм роботи.

4) **комунікативно-перцептивний модуль** – формувати знання про механізми перцепції та спілкування, про форми взаємодії вчителя та учнів

Види, обсяг і порядок проходження практики визначається розділом «Практика» навчального плану спеціальності.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА ПРАКТИКИ

Предмет: формування загальних та фахових компетентностей, що відповідають професійним функціям учителів закладів загальної середньої освіти.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітній рівень	Характеристика практики
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>3 кредити</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>90 годин</i></p> <p>Розрахунок: <i>1 година</i> на 1 студент</p> <p>Термін практики: <i>2 тижні</i></p>	<p>Галузь знань 01 Освіта</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 017 Фізична культура і спорт (Фізичне виховання)</p> <p>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</p>	<p>Навчальна практика</p> <p>Рік підготовки: 2</p> <p>Семестр: 4</p> <p>Установча конференція: <i>2 години</i></p> <p>Самостійна робота: <i>90 годин</i></p> <p>Звітна конференція: <i>2 години</i></p> <p>Вид контролю: Звітна конференція (диференційований залік).</p>

Організація проведення практики

1. Керівництво практикою, яка відбувається на базі загальноосвітніх навчальних закладів, здійснюється викладачами кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту та представниками від баз практики (ЗЗСО).
2. Перед проведенням практики проводиться *установча конференція*, під час якої відповідальні за практику викладачі кафедри роз'яснюють студентам завдання практики, вимоги до оформлення звітної документації.
3. Через тиждень після закінчення практики проводиться *звітна конференція*, на якій студенти доповідають про виконання програми практики.
4. Студенту, який не проходив практику з поважної причини, за рішенням дирекції Інституту може бути надана можливість повторного проходження практики.

Студент-практикант зобов'язаний:

1. Взяти участь в установчій та звітній конференціях з навчальної практики.
2. Своєчасно та якісно виконувати всі види завдань, передбачених програмою практики і відповідними інструкціями.
3. Організовувати власну діяльність згідно нормативно-правових вимог, що регламентують освітній процес в загальноосвітньому закладі.
4. Своєчасно здати звітну документацію керівникові практики.

Студент-практикант має право:

1. Отримувати консультації керівників практики від Університету та бази практики.
2. Вносити пропозиції щодо вдосконалення напрямів підготовки студентів до практики, її організації та проведення.

Керівники методичної практики:

Координують діяльність студентів, беруть участь в установчій та звітній конференціях, здійснюють консультативну роботу, перевіряють документацію, оцінюють результати практики.

Зміст практики

Блок-модуль 1. Навчальний

Передбачає:

- ознайомлення студентів з основними документами, що регламентують роботу школи (статут, правила внутрішнього розпорядку, плани роботи школи і вчителів, розклад занять і основні принципи його побудови; щоденники учнів і класні журнали, учнівські зошити тощо) (Додаток А.2; А.4);
- вивчення системи планування учителем роботи з навчання і виховання учнів (результати представити письмово);
- відвідування 10 уроків досвідчених учителів із предметів обраної спеціальності з їх наступним аналізом і виконанням кожним студентом індивідуальних завдань (спостереження на уроках за характером навчально-виховних завдань, специфікою викладання навчальних предметів, особливостями навчально-виховної роботи залежно від віку учнів; вивчення досвіду роботи вчителя із закріплення нових знань на уроці, формування в учнів практичних умінь і навичок, реалізації індивідуального підходу до учнів на уроці);
- підготовку та розвиток матеріально-технічної бази навчальних кабінетів школи (виготовлення наочних посібників, стендів; випуск бюлетенів і газет; макетів, обладнання, пристроїв; дидактичного матеріалу тощо (результати представити письмово);
- систематичне ведення щоденника виробничої педагогічної практики;
- укладання звітної документації з виробничої педагогічної практики;
- участь у настановній та звітній конференціях (результати зазначити в календарно-норму плані).

Групові та індивідуальні завдання педагогічної практики

- Надання допомоги вчителю у розробленні і виготовленні дидактичних матеріалів до конкретних тем уроків (3-4 уроки).
- Розроблення змісту індивідуальної роботи з учнями (бесіди, консультації з предмета тощо).

Блок-модуль 2. Виховний

Передбачає:

- вивчення плану виховної роботи класного керівника (результати представити письмово);
- відвідування та аналізування 1 виховного заходу загальношкільного або виховного заходу проведеного керівника закріпленого класу (Додаток А.7);

Групові та індивідуальні завдання педагогічної практики

- Розроблення та презентування наочної агітації (бюлетень, газету, листок, блискавку тощо) фахового спрямування.
- Здійснення презентації з історії розвитку закладу, у якому навчається студент.

Блок-модуль 3. Дослідницький

Передбачає:

- вивчення структури педагогічної діяльності вчителя, ступеня його обізнаності із сучасними методами педагогічної діагностики (Методичні рекомендації, завдання 4);
- дослідження індивідуальних особливостей учнів і узагальнення їх у психолого-педагогічну характеристику (Додаток А. 6.);
- проведення спостереження за учнівським колективом і узагальнення його у психолого-педагогічну характеристику (Додаток А.6);
- написання звіту-самоаналізу за результатами педагогічної практики.

Групові та індивідуальні завдання педагогічної практики

- Узагальнення продуктивного педагогічного досвіду роботи вчителя-предметника (результати представити письмово).

Зміст індивідуальних завдань під час навчальної педагогічної практики конкретизується й уточнюється керівником практики від кафедри теорії та історії педагогіки.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть надалі бути використані у курсовій роботі, для підготовки доповіді, наукової статті тощо.

Вимоги до звіту про практику. Підбиття підсумків практики

По закінченню педагогічної практики (до її захисту) практиканти надають керівникам практики звітні документи.

Зокрема, керівнику практики від кафедри теорії та історії педагогіки надаються такі документи:

1. Щоденник педагогічної практики, структура якого відповідає вимогам (Додаток А.1, Додаток А.2, Додаток А.3, Додаток А.4).
  - спостереження та аналіз 10 уроків (з обраного предмету) за схемою «СХЕМА ЗАПISУ ХОДУ І ЗМІСТУ ВІДВІДАНОГО УРОКУ» (Додаток А.5)
  - діагностичну картку 2 уроків «ДІАГНОСТИЧНА КАРТА ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ УРОКУ» (Додаток А.8).
2. Звіт про результати виконання групових та індивідуальних завдань (Блоки-модулі) та приклади виконання робіт (наприклад: наочну агітацію (бюлетень, газету, листок, блискавку тощо) фахового спрямування;

презентація історії розвитку закладу; фото презентація-звіт про проведення практики).

3. Відгук керівника від бази практики (з рекомендованою оцінкою та печаткою навчального закладу).

4. Звіт-самоаналіз студента-практиканта, підписаний власне студентом (щодо особливостей організації власної педагогічної діяльності в контексті практики (відповідно до мети практики) та пропозицій по вдосконаленню змісту підготовки студентів до інших видів практики, її організації та проведення).

Підсумковий етап педагогічної практики включає оформлення студентом звітної документації, отримання з місця практики письмового відгуку, в якому зазначається рекомендована оцінка роботи студента-практиканта.

Усі звітні матеріали здаються для контролю керівникам практики від кафедри педагогіки (у Київському університеті імені Бориса Грінченка – кафедри теорії та історії педагогіки).

Форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений керівником від бази практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами, встановленими навчальним закладом (щоденник тощо), подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

Звіт має містити:

- 1) відомості про виконання студентом завдань блоків-модулів: навчального, виховного, дослідницького;
- 2) результати виконання групових та індивідуальних завдань;
- 3) висновки і пропозиції щодо поліпшення організації практики;
- 4) список використаних джерел.

Звіт захищається студентом перед комісією у складі керівника практики від навчального закладу, викладачів та (якщо можливо) керівника від бази практики.

Комісія приймає залік (або диференційований залік) у студентів на базах практики в її останні дні або у вищому навчальному закладі в термін, визначений навчальною частиною відповідного структурного підрозділу університету.

Завершує практику *звітна (підсумкова) конференція*, під час якої студенти звітуються про виконання програми практики. Студенти готують виступи, презентації, виставку стендів, газет тощо, де відображено хід і результати навчальної педагогічної практики. Керівники практики підбивають підсумки роботи студентів, оголошують оцінки, зауваження та пропозиції керівників практики від вищого навчального закладу, вчителів та студентів.

Оцінювання педагогічної практики

Результати практики оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип розширення кількості підсумкових балів до 100. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці 1.1. Дані цієї таблиці свідчать про те, що оцінку «**відмінно**» отримує студент, сума балів якого **становить 100 – 90**; «**добре**» – **89 – 75 балів**; «**задовільно**» – **74 – 60 балів**. Студенту, який набрав **менше ніж 59 балів**, навчальна, навчально-виробнича та виробнича педагогічна практика **не зараховується**.

Таблиця 1.1

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

У таблиці 1.2 представлено підхід до оцінювання навчальної педагогічної практики.

Таблиця 1.2

Оцінювання навчальної педагогічної практики

Види робіт	Кількість балів
1. Систематичне ведення щоденника навчально-виробничої педагогічної практики.	0-10
2. Виконання завдань Блоку-модуля 1. Навчального.	0-50
3. Виконання завдань Блоку-модуля 2. Виховного.	
4. Виконання завдань Блоку-модуля 3. Дослідницького.	
5. Наявність фотоматеріалів (презентації) заходів, передбачених програмою практики.	0-5
6. Наявність звіту-самоаналізу студента відповідно до програмових вимог.	0-10
7. Наявність позитивного відгуку (характеристики) з бази	0-10

практики.	
8. Своєчасне оформлення та здача звітної документації.	0-10
9. Участь у настановній та звітній конференціях.	0-5
Усього (максимальна кількість балів)	100

*Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з навчального закладу.

Якщо програма практики не виконана студентом із поважної причини, навчальний заклад надає йому можливість повторної практики через рік. Можливість повторної практики через рік, але власним коштом, надається і студенту, який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку.

Методичні рекомендації щодо виконання завдань практики

Завдання 1. Складання індивідуального календарного плану виконання завдань навчальної педагогічної практики

Мета завдання. Формування у студентів умінь планувати свою роботу в школі на весь період навчальної педагогічної практики.

Виконання завдання. Для складання індивідуального плану рекомендується використати шаблон Календарного плану виконання завдань навчальної педагогічної практики.

«Погоджено»

«Затверджено»

Учитель

Керівник практики

Завдання 2. Знайомство з педагогічним колективом школи, вивчення матеріально-технічної бази (спеціалізованого кабінету)

Мета завдання: формування у студентів уявлень про кваліфікацію педагогічних працівників, знайомство з педагогічним колективом школи, вивчення оснащення спеціалізованого кабінету.

Виконання завдання: під час зустрічі з представниками адміністрації навчального закладу необхідно з'ясувати наступні дані про колектив школи:

1. Скільки вчителів працює у школі?
2. Скільки вчителів мають вищу педагогічну освіту?
3. Скільки вчителів мають стаж педагогічної роботи:
  - від 1 до 5 років;
  - від 5 до 10 років;
  - від 10 до 25 років;
  - більше, ніж 25 років?
4. Які результати атестації вчителів?
5. Скільки вчителів мають II, I та вищу категорію?
6. Над якими проблемами (навчальними, методичними, науковими, організаційними тощо) працює колектив школи?
7. Які проблеми роботи школи успішно вирішено педагогічним колективом?

Критерії вивчення роботи спеціалізованого кабінету

1. Наявність у кабінеті навчального обладнання, дидактичного матеріалу тощо.
2. Характеристика бібліотеки кабінету.
3. Наявність у кабінеті засобів організації навчання (наочних – натуральних, типових; виготовлених учителем; ТЗН тощо).
4. Роль кабінету в організації позаурочної і позашкільної роботи з учнями.
5. Оформлення кабінету.

Завдання 3. Ознайомлення зі змістом і структурою шкільної документації

Мета завдання: ознайомлення студентів-практикантів зі структурою, змістом і порядком ведення шкільної документації.

Виконання завдання: студенти вивчають класний журнал, щоденники і зошити учнів. У звіті про виконане завдання розкривають структуру і зміст цих документів, а також порядок ведення у них записів.

У процесі ознайомлення з *класним журналом* необхідно звернути увагу на:

- на структуру журналу (з яких розділів він складається);
- види письмових робіт учнів;
- наповнюваність оцінками;
- відвідування уроків учнями.

Під час вивчення *щоденників школярів* варто проаналізувати:

- правильність і охайність заповнення ними всіх розділів щоденника;
- систематичність виставлення оцінок;
- зміст записів учителів;
- контроль батьків за веденням записів у щоденнику.

Під час аналізу *учнівських зошитів* необхідно висвітлити такі питання:

- з яких предметів наявні учнівські зошити?
- які види письмових робіт виконують учні на уроках і вдома?
- яким є обсяг класних і домашніх письмових робіт?
- як часто вчитель перевіряє зошити учнів?

Завдання 4. Вивчення структури педагогічної діяльності вчителя

Мета завдання: вивчення структури педагогічної діяльності вчителя, формування у студентів-практикантів умінь за нею спостерігати й аналізувати її.

Виконання завдання: студенти на основі результатів своїх спостережень, а також бесіди з учителем повинні визначити структуру його педагогічної діяльності.

У звіті з виконання завдання необхідно дати відповіді на такі запитання:

1. Чи здійснює вчитель педагогічну діагностику процесів розвитку і вихованості школярів?
2. Які методи педагогічної діагностики застосовує вчитель?
3. Чи враховує вчитель результати педагогічної діагностики під час планування й організації своєї роботи?
4. Які види навчально-виховної роботи планує вчитель (класний керівник)? Навести приклад із плану роботи вчителя.
5. Чи здійснює вчитель самоаналіз педагогічної діяльності?
6. Яку навчально-дослідну роботу проводить вчитель?
7. Які проблеми навчання і виховання вчителю вдалося успішно розв'язати?
8. Над якою проблемою вчитель працює в теперішній час?

ДОВІДКОВО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

Додаток А.1

Шаблон оформлення титульної сторінки
(1-га сторінка щоденника)

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ / НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОЇ / ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Студента-практиканта (ПІБ) _____

Назва структурного підрозділу (назва інституту) _____

Напрямок підготовки _____

Курс _____ Група _____

Керівник від кафедри теорії та історії педагогіки _____

Додаток А.2

Шаблон оформлення відомостей про заклад освіти
(2-га сторінка щоденника)

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО СЗШ № _____ м. Києва

Адреса СЗШ № _____

Телефон _____

Директор школи _____

Заступник директора з навчально-виховної роботи _____

Учитель-методист (керівник від бази практики) _____

Розклад дзвінків:

Дані про педагогічний колектив закладу освіти

Додаток А.3
Шаблон оформлення календарного плану
(3-тя сторінка щоденника)

*складається на основі змістового наповнення Блоків-модулів «Навчальний», «Виховний», «Дослідницький» та переліку індивідуальних завдань

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН РОБОТИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

складається на основі змістового наповнення Блоків-модулів «Навчальний», «Виховний», «Дослідницький» та переліку індивідуальних і групових завдань (див. Завдання 1)

Шаблон оформлення переліку документації,
що регламентує роботу закладу освіти
(4-та сторінка щоденника)

Календарний план виконання завдань навчальної педагогічної практики

Студента групи _____ інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

(ПБ)

Дата	Зміст завдання	Примітка про виконання
	Участь у настановній конференції, відвідування школи, знайомство з учителем.	
	Складання індивідуального календарного плану виконання завдань педагогічної практики, його погодження з учителем і затвердження керівником практики від ВНЗ.	
	Знайомство з педагогічним колективом закладу освіти, правами та обов'язками директора, заступників директора, вчителя-предметника, класного керівника.	
	Ознайомлення з організаційними формами навчально-виховної роботи школи (бесіда з директором школи про організаційні форми роботи школи і пошук нових, ефективних форм навчання; екскурсії по школі).	
	Вивчення матеріально-технічної бази для навчання (лабораторії, майстерні, спеціалізовані кабінети, спортивні зали тощо).	

	Виконання завдань Блоку-модуля 1. Навчального.	
	Виконання завдань Блоку-модуля 2. Виховного.	
	Виконання завдань Блоку-модуля 3. Дослідницького.	
	Виконання групових завдань відповідно до програми практики.	
	Оформлення звітної документації з практики.	
	Участь у захисті педагогічної практики і звітній (підсумковій конференції).	

Додаток А.4
Шаблон оформлення переліку документації, що регламентує роботу навчального закладу (4-тя сторінка щоденника)

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТАЦІЇ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ РОБОТУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

- 1.
- 2.
- 3.

Додаток А.5

СХЕМА ЗАПИСУ ХОДУ І ЗМІСТУ ВІДВІДАНОГО УРОКУ

Лівий бік розгортки зошита

Правий бік розгортки зошита

Попередні дані (предмет, клас, учитель, дата тощо)	Структура, хід і зміст уроку. Діяльність учителя й учнів на уроці	Розподіл часу	Висновки й пропозиції		
			Позитивні сторони уроку	Недоліки в ході та змісті уроку	Пропозиції щодо вдосконалення уроку
1	2	3	4	5	6

Додаток А.6

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯ

Примітка: під час педагогічної практики застосовують різні варіанти схеми психолого-педагогічної характеристики учня. Пропонуємо одну із них. (Джерело: Чепиков В. Т. Педагогическая практика : учеб.-практ. пособие / В. Т. Чепиков. – Мн. : Новое знание, 2004. – С. 129 – 131).

1. **Загальні відомості про учня** (прізвище та ім'я, дата народження, клас, загальний фізичний розвиток, стан здоров'я, умови життя в сім'ї, особливості сімейного виховання).
2. **Навчальна діяльність:**
  - а) *успішність* (оцінки, що переважають, успішність з окремих предметів);
  - б) *загальний розумовий розвиток* (світогляд, начитаність, словниковий запас, образність та емоційність мови, вміння висловити свою думку усно або письмово тощо);
  - в) *характеристика пізнавальних процесів:*
    - особливості сприйняття навчального матеріалу;
    - характеристика уваги (ступінь розвитку довільної уваги, її зосередженість; стійкість, здатність до розподілу;
    - особливості мислення (вміння розрізняти суттєві та несуттєві ознаки предметів і явищ, порівнювати, аналізувати, узагальнювати і самостійно робити висновки; швидкість осмислення навчального матеріалу);
    - характеристика пам'яті (володіння прийомами активного запам'ятовування, швидкість запам'ятовування, легкість відтворення навчального матеріалу);
    - розвиток сприйняття (домінуючий вид уяви);
  - г) *здатність до навчання:*
    - вияв самостійності в навчальній роботі;
    - ставлення до навчання (пізнавальні інтереси, ставлення до оцінки, заохочень чи зауважень учителя, основний мотив навчання);
    - вміння вчитися (дотримання режиму дня, вміння спланувати виконання власної навчальної діяльності, організованість і дисциплінованість у навчальній роботі, вміння працювати з книгою, володіння прийомами самоконтролю за своєю навчальною діяльністю тощо).
3. **Ставлення до праці** (любить працювати чи ставиться до праці зневажливо, якими трудовими вміннями й навичками володіє, організованість і дисциплінованість у праці, трудові доручення у школі та вдома).
4. **Ставлення до громадської діяльності** (ставлення до колективного життя класу, наявність громадських доручень і їх виконання, участь у спільній з однолітками діяльності, вияв у ній власної активності та ініціативи).
5. **Стосунки з однокласниками і ставлення до школи** (статус серед однокласників і ставлення до них (З ким дружить?; Чи наявні конфлікти з однокласниками, їх причини?), ставлення до школи).

6. Дисциплінованість і характеристика поведінки:

- загальна характеристика поведінки в школі і вдома (поводить себе спокійно і стримано або виявляє надмірну неврівноваженість);
- дотримання режиму дня;
- виконання вимог учителя і батьків;
- найтиповіші порушення дисципліни.

7. Характеристика спрямованості особистості учня, його характер, темперамент і здібності:

- потреби та інтереси (різноманітність, глибина, читацькі інтереси тощо);
- особливості спрямованості учня стосовно людей і самого себе (доброта, співчуття, скромність, егоїзм, взаємодопомога, щирість, чесність, пихатість, марнославство тощо);
- позитивні та негативні риси характеру;
- особливості й тип темпераменту;
- настроїв (веселий, сумний, пригнічений), стійкість настрою, його зміна;
- наявність здібностей до тієї чи іншої діяльності, їх вияв.

8. Загальні висновки:

- основні переваги і недоліки особистості учня, причини відхилень у поведінці (якщо такі є);
- основні перспективні напрями виховної роботи щодо формування і розвитку особистості учня.

***ПРОГРАМА ВИВЧЕННЯ І СКЛАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ
КЛАСНОГО КОЛЕКТИВУ***

1. *Склад класу* – віковий склад; пізнавальний рівень, розвиток учнів; працездатність та успішність учнів.

2. *Рівень розвитку колективу* – стадія (етап) розвитку дитячого колективу; характерні ознаки розвитку колективу; особливості розвитку активу, його роль у формуванні та зміцненні колективу; діяльність органів самоврядування; напрями й стилі взаємин між вихованцями; лідери у колективі, їх вплив на життєдіяльність вихованців.

3. *Рівень морально-духовного розвитку колективу* – рівень сформованості загальнолюдських цінностей; особливості прояву почуттів членів колективу; рівень захищеності особистості; сформованість умінь і навичок у моральній поведінці.

4. *Рівень фізичного розвитку колективу* – загальний стан здоров'я учнів; ставлення дітей до фізичної культури і спорту; потреби у фізичному розвитку.

5. *Рівень естетичного виховання* – сформованість почуттів прекрасного; інтереси учнів до певних видів мистецтва; потреби учнів у сфері естетичного розвитку.

6. Шляхи та засоби подальшого формування класного колективу, створення сприятливих умов для розвитку особистості в колективі.

Додаток А.7

СХЕМА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА АНАЛІЗУ ВІДВІДАНОГО УРОКУ

Загальні відомості про урок

Дата _____ Предмет _____ Клас _____
 Учитель _____
 Тема уроку _____
 Мета уроку: дидактична _____
                           виховна _____
                           розвивальна _____
 Тип уроку _____

ХІД ТА ЗМІСТ УРОКУ

	ХАРАКТЕРИСТИКА	ОЦІНКА
Початок уроку	своєчасний початок уроку, наявність організаційного моменту, налаштування учнів на роботу, організація уваги і готовності учнів до роботи, наявність необхідного обладнання (крейда, ручки, зошити, підручники, наочні посібники тощо)	
Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку	дотримання гігієнічних вимог (повітряного, теплового, світлового режимів тощо).	
Дотримання загальнопедагогічних вимог щодо уроку:	дидактичних, виховних, розвивальних, психолого-фізіологічних тощо.	
Тип і структура уроку	доцільність обраного типу уроку з погляду вивчення теми, відповідність компонентів уроку обраному типу, логічність і послідовність окремих етапів уроку, розподіл часу на уроці, психолого-педагогічне забезпечення цілісності та завершеності уроку.	
Зміст уроку	відповідність теми уроку навчальній програмі; наявність чіткого, логічного плану уроку; зв'язок уроку з попереднім та наступним навчальним матеріалом, життям і	

	досвідом учнів; доцільний відбір навчального матеріалу; актуалізація опорних знань учнів	
Реалізація на уроці основних дидактичних принципів навчання	(науковості, наочності, зв'язку навчання з життям, систематичності та послідовності, доступності, врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, диференціації, міцності засвоєння знань, умінь, навичок, емоційності навчання тощо).	
Раціональність і ефективність використання різноманітних методів та прийомів навчання	(за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), за характером логіки пізнання (аналітичні, синтетичні, аналітико-синтетичні, індуктивні, дедуктивні, індуктивно-дедуктивні), за рівнем самостійної розумової діяльності (проблемний виклад, проблемні ситуації, частково-пошуковий метод, дослідницький метод).	
Продуктивність та різноманітність видів навчально-пізнавальної діяльності учнів	(індивідуальної, парної, групової, колективної, усної, письмової тощо).	
Раціональність та ефективність засобів навчання	(слово вчителя, підручники, навчальні посібники, різні види наочності тощо).	
Особливості розумової діяльності учнів на уроці	а) формування уваги: співвідношення мимовільної і довільної уваги; б) місце пам'яті у розумовій діяльності учнів; навчання школярів методам і прийомам запам'ятовування; використання прийомів для активізації різних видів пам'яті (образної, словесно-звукової, емоційної, механічної) та видів запам'ятовування.	
Формування пізнавального інтересу учнів на уроці	створення проблемних ситуацій, пізнавальні ігри, використання творів мистецтва і літератури, порівняння й аналогії, навчальні дискусії, ефект здивування, емоційність тощо.	
Реалізація на уроці основних складових виховання	(розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного, екологічного, правового).	
Раціональність та ефективність методів і прийомів контролю	(усна перевірка, письмова перевірка, тестова перевірка, практична перевірка тощо).	

знань, умінь, навичок		
Обґрунтоване та мотивоване оцінювання навчальної діяльності учнів	(відповідно до критеріїв оцінювання з навчального предмету за 12-бальною системою).	
Поведінка вчителя на уроці	вміння організувати навчальну діяльність учнів, забезпечити трудову дисципліну; уміння розподіляти та зосереджувати увагу, діяти у публічній ситуації; уміння активного слухання; комунікативні вміння; володіння педагогічним тактом; володіння педагогічною технікою; культура педагогічного спілкування; толерантність; культура педагогічного мовлення; темп роботи; стиль і тон роботи (жвавий, рішучий, повільний, байдужий); спостережливість, винахідливість, емоційність	
Завершення уроку	підсумок уроку, мотивоване виставлення оцінок, повідомлення домашнього завдання, проведення інструктажу щодо його виконання, запис на дошці та учнями у щоденниках.	
Результат уроку	досягнення мети; виконання плану уроку; якість знань, умінь і навичок учнів; освітнє, виховнє, розвивальнє значення уроку.	

Додаток А.8

ДІАГНОСТИЧНА КАРТА ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ УРОКУ

Загальні відомості про урок

Дата _____ Предмет _____ Клас _____

Учитель _____

Тема уроку _____

Мета уроку: *дидактична* _____

виховна _____

розвивальна _____

Тип уроку _____

ХІД ТА ЗМІСТ УРОКУ

<i>Критерії</i>	<i>ОЦІНКА</i>
Початок уроку	
Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку	
Дотримання загальнопедагогічних вимог щодо уроку:	
Тип і структура уроку	
Зміст уроку	
Реалізація на уроці основних дидактичних принципів навчання	
Раціональність і ефективність використання різноманітних методів та прийомів навчання	
Продуктивність та різноманітність видів навчально-пізнавальної діяльності учнів	
Раціональність та ефективність засобів навчання	
Особливості розумової діяльності учнів на уроці	
Формування пізнавального інтересу учнів на уроці	
Реалізація на уроці основних складових виховання	
Раціональність та ефективність методів і прийомів контролю знань, умінь, навичок	
Обґрунтоване та мотивоване оцінювання навчальної діяльності учнів	
Поведінка вчителя на уроці	
Завершення уроку	
Результат уроку	
Середньозважена оцінка	
Якісна оцінка за проведений урок (оцінка від вчителя)	

Додаток А.9

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ

Клас _____

Дата проведення _____

Вид заняття _____

Час проведення: (урок, час)

Мета

заняття: _____

_____

Головна проблема

заняття: _____

Міжпредметні

зв'язки: _____.

Форма проведення: (урок).

Методи та прийоми/педагогічна технологія:

Обладнання заняття: (перелік наочних посібників, ТЗН, роздаткових матеріалів).

Література: основна та додаткова (конкретно вказати: автор, назва, рік видання).

Орієнтовна структура заняття з приблизними витратами часу, що відводиться на кожний етап

- I. Організаційний момент (2-3 хв.).
- II. Етап мотивації та стимулювання навчальної діяльності школярів (5 хв.)
  - Повідомлення теми, мети та завдань.
  - Мотивація вивчення теми (бесіда, що передбачає обґрунтування значущості теми).
  - Повідомлення плану заняття.
- III. Обговорення навчальних питань уроку до плану (20 хв.)
  - Визначення методів, прийомів та засобів навчання, що використовуватимуться у процесі обговорення кожного основного питання уроку: бесіда; повідомлення; виконання індивідуальних завдань; виконання практичних завдань та ін.
- IV. Діагностика правильності засвоєння учнями знань (10 хв.)
Здійснюється за допомогою серії оперативних короткочасних контрольних робіт (письмових, графічних, практичних, усних опитувань, тренінгу тощо).
- V. Підсумковий етап (до 5 хв.)
  - Повідомлення про виконання запланованої мети, завдань заняття (аналіз того, що було розглянуто).
  - Аналіз діяльності учнів на занятті та оцінювання їхньої роботи.
- VI. Повідомлення домашнього завдання (2-3 хв.).

Додаток А.10.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

1. Підготовка до проведення виховного заходу має займати 7-8 днів.
2. Тема виховного заходу залежить від віку учнів, рівня розвитку первинного колективу.
3. Тема виховного заходу має викликати в учнів інтерес.
4. Складіть сценарій виховного заходу, чітко визначивши тему, мету, необхідне обладнання, етапи.
5. Доберіть для виховного заходу цікавий матеріал, який спонукав би учнів до активної участі у його проведенні.
6. Забезпечуйте мажорний тон у спілкуванні з учнями.

7. Заохочуйте учнів до активної участі у підготовці, організації та проведенні виховного заходу.
8. Ураховуйте особливості соціально-психологічного розвитку дітей різного шкільного віку.
9. Створюйте сприятливі умови для різнобічного розвитку учнів у процесі підготовки та проведення виховного заходу.
10. Навчайте дітей спілкуватися, виховуйте у них толерантність.
11. Поважайте думки всіх вихованців, особливо нестандартні.
12. Залучайте всіх учнів до організації та проведення виховного заходу, не залишайте поза увагою несміливих.
13. Вивчайте інтереси учнів для визначення подальших тем виховних заходів.